

**KNJIŽNICA
VELENJE**

**PROGRAM DELA
ZA LETO 2026**

Velenje, december 2025

KAZALO VSEBINE

I. UVOD	4
II. TEMELJNI CILJI IN USMERITVE V LETU 2026	5
III. ORGANIZACIJA DELA, IZOBRAŽEVANJE, MENTORSTVO	5
IV. DELO Z UPORABNIKI	6
V. NABAVA, OBDELAVA IN PRIPRAVA GRADIVA	7
VI. INFORMATIKA	10
1. ANALIZA IN NAČRTOVANJE.....	10
2. SODELOVANJE Z ZUNANJIMI INSTITUCIJAMI.....	10
3. NABAVA NOVE OPREME	10
4. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE	10
5. VREDNOTENJE IN NADALJNE IZBOLJŠAVE	11
VII. PRIREDITVE/RAZSTAVE/DOGODKI/PROMOCIJA	11
1. PRISTOP DO PRIREDITEV/RAZSTAV/DOGODKOV	11
2. PRIREDITVE V MESTNI KNJIŽNICI VELENJE	12
3. PRIREDITVE V MESTNI KNJIŽNICI ŠOŠTANJ.....	13
4. PRIREDITVE V KNJIŽNICI ŠMARTNO OB PAKI	14
5. VSEBINSKI OPIS DEJAVNOSTI IN PROJEKTOV.....	14
<i>Za otroke in mlade do 15 let</i>	15
<i>Za odrasle</i>	16
<i>Družinsko branje</i>	17
6. NOVO V LETU 2026	17
7. POSEBNI PROJEKTI	18
VIII. DOMOZNANSTVO	19
1. ZBIRANJE, NABAVA IN BIBLIOGRAFSKA OBDELAVA TER INVENTARIZACIJA KNJIŽNEGA IN NEKNJIŽNEGA DOMOZNANSKEGA GRADIVA	19
2. DIGITALNE ZBIRKE.....	20
3. DOMOZNANSKE RAZSTAVE IN PRIREDITVE	21
4. PUBLICISTIČNA DEJAVNOST	21
5. ŠTUDIJSKA ZBIRKA.....	22
6. ZBIRKA STAREJŠIH TISKOVIN.....	22
7. ZBIRKA PRVA BERILA IN ČITANKE	22
8. PROMOCIJA IN IZOBRAŽEVANJE.....	22
IX. INVESTICIJE, OPREMA, VZDRŽEVANJE	23
X. SODELOVANJE Z LOKALNIMI SKUPNOSTMI IN PARTNERSKIMI ORGANIZACIJAMI	23
XI. FINANČNI NAČRT	24
XII. POVZETEK	24

Program dela in finančni načrt temeljita predvsem na: Zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, Zakonu o knjižničarstvu, Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe, Pravilniku o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, Uredbi o osnovnih storitvah knjižnic, Odloku o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Velenje (s spremembami in dopolnitvami), Pogodbah o izvajanju knjižnične dejavnosti v občinah Šoštanj in Šmartno ob Paki, sprejetih proračunov občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki za leto 2026 ter oddane vloge Knjižnice Velenje na »neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah v letu 2026« s strani Ministrstva za kulturo.

I. UVOD

Splošna knjižnica Velenje (v nadaljevanju Knjižnica) je nosilec knjižnične dejavnosti v Mestni občini Velenje ter občinah Šoštanj in Šmartno ob Paki in skladno z zakonodajo in nacionalnimi ter evropskimi smernicami skrbi za strokovno nabavo, obdelavo, hranjenje in dostopnost raznolikega kakovostnega knjižnega in neknjižnega gradiva za vse generacije. S programi in projekti razvijanja bralne kulture popularizira književnost in najrazličnejša znanja ter v srcu mest(a) predstavlja svetišče knjige in osrednje informacijsko središče, ki z dostopom do urejenih kredibilnih informacijskih virov ter premišljenim programom razstav in prireditev aktivno nagovarja raznolike, starostno in strokovno profilirane, ciljne skupine uporabnikov knjižničnih storitev. Z domoznansko dejavnostjo permanentno gradi pregledno in dostopno zbirko, ki ohranja in plemeniti kolektivni spomin, razširja znanja o lokalnem okolju ter dognanja domačih ustvarjalcev in raziskovalcev približuje najširši in posameznim strokovnim javnostim.

Pravnoformalna ustanoviteljica Knjižnice je Mestna občina Velenje, z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki pa ima zavod sklenjeni dolgoročni pogodbi o izvajanju knjižnične dejavnosti na njunem območju. Splošna knjižnica je namreč ustanova, namenjena vsem prebivalcem območja. Po zakonu o knjižničarstvu gre za javno službo, ki jo v osnovi organizirajo in financirajo občine, država pa jo podpira pri različnih projektih in sofinancira nabavo knjižničnega gradiva. Knjižnica je namenjena vsem prebivalcem ne glede na njihovo starost, spol, izobrazbo, veroizpoved, nacionalno ali socialno pripadnost itd., in predstavlja enega stebrov lokalnega kulturnega, izobraževalnega in družabnega življenja, s splošno dostopnostjo do zbranega znanja in informacij pa vpliva tudi na gospodarski razvoj in socialno promocijo.

V letu 2022 je bil sprejet temeljni strateški dokument na področju kulture za območje Mestne občine Velenje z naslovom »Lokalni program kulture Mestne občine Velenje 2022-2028«.

Na osnovi dogovorjenih prioritet znotraj tega krovnega vsebinskega dokumenta smo v Knjižnici sprejeli dokument »Strateški načrt Knjižnice Velenje 2023-2027«. V letu 2026 bomo v Knjižnici izvajanje začrtanih strateških ciljev nadaljevali in spremljali izvajanje samega strateškega načrta in se v naših načrtih pripravili na pripravo novega strateškega načrta.

II. TEMELJNI CILJI IN USMERITVE V LETU 2026

Nemoteno izvajanje osnovne dejavnosti, tj. koordinacija knjižnične dejavnosti na območju delovanja Knjižnice v občinah Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki.

Nadaljnje zviševanje stopnje kakovosti in neposrednega stika s člani in uporabniki Knjižnice in oblikovanje še bolj kakovostne knjižnične storitve.

Ohranjanje že ustaljenih prireditev in bibliopedagoške dejavnosti v Knjižnici in izvedba novih knjižničnih vsebin..

Okrepljeno povezovanje z vsemi javnimi kulturnimi, vzgojno-izobraževalnimi in socialnimi ustanovami v lokalnem okolju ter civilno družbenimi organizacijami in posamezniki z namenom uresničevanja ciljev razvoja lokalnih skupnosti knjižničnega območja.

Nadaljnja krepitev domoznanske dejavnosti, promocija Digidom-a.

Ohranjanje finančne in kadrovske stabilnosti Knjižnice.

III. ORGANIZACIJA DELA, IZOBRAŽEVANJE, MENTORSTVO

V začetku leta 2026 se upokoji sodelavec v šoštanjski enoti, zato bomo zaposlili novega. Nadomestili bomo tudi strokovnega delavca v domoznanskem oddelku. Predvidena je zaposlitev dveh delavcev iz programa javnih del Zavoda za zaposlovanje RS.

Izobraževanja in usposabljanja zaposlenih

Za čim bolj uspešno delo z uporabniki je pomembno nenehno izobraževanje in skrbno spremljanje novosti na knjižničarskem področju in širše. Zato bodo zaposleni v letu 2026 sledili smernicam in novostim izobraževanj, ki jih pripravljajo različne ustanove, predvsem Narodna in univerzitetna knjižnica, Inštitut informacijskih znanosti Maribor, učni center Mestne knjižnice Ljubljana. Prav tako dodatna usposabljanja in znanja v obliki seminarjev, simpozijev, tečajev in delavnic ponujajo Združenje splošnih knjižnic, Zveza bibliotekarskih društev, osrednje območne knjižnice ter kompetenčni centri, ki konstantno spremljajo razvoj na področju knjižničarstva.

Po Zakonu o knjižničarstvu in Pravilniku o bibliotekarskem izpitu se morajo zaposleni, ki v knjižnicah opravljajo strokovna dela, udeležiti enoletnega Izpopolnjevanja iz bibliotekarstva

(ŠPIK-B) in opraviti tudi bibliotekarski (strokovni) izpit. V letu 2026 načrtujemo, da bosta dva zaposlena začela z izpopolnjevanjem za bibliotekarski izpit.

Mentorstvo

Pravilnik o bibliotekarskem izpitu določa večjo vlogo mentorju v knjižnici pri usposabljanju kandidata za strokovni izpit. Strokovno usposabljanje traja od šestih mesecev do enega leta; za vsakega kandidata je potrebno pripraviti Dnevnik strokovnega usposabljanja ter ga usmerjati pri izbiri teme in izdelavi pisne naloge. Izjemoma bomo izvajali tudi mentorstva študentom na študijski praksi in srednješolcem na obvezni praksi ali v sklopu obveznih izbirnih vsebin. Izvajamo tudi program usposabljanja za delovno mesto, ki je namenjen predvsem uvajanju javnih delavcev v proces dela, pa tudi morebitnim izvajalcem družbeno koristnega dela, študentom, dijakom in tistim, ki so napoteni na delo v knjižnico v sklopu različnih usposabljanj in rehabilitacij (Ruj, Novus, Ljudska univerza).

IV. DELO Z UPORABNIKI

Delo z uporabniki zajema informacijsko oz. referenčno dejavnost in oskrbo z gradivom, pa tudi usposabljanje za samostojno delo s knjižničnimi viri:

1. oskrba uporabnikov z gradivom in informacijami

- oskrba mladih bralcev z informacijami in gradivom za bralne značke, šolske referate, raziskovalne naloge ...;
- informacijska podpora rednim in izrednim študentom, udeležencem vseživljenjskega izobraževanja;
- knjižnična ponudba kot del preživljanja prostega časa: posredovanje književnih del, spoznavanje z besedno umetnostjo, omogočanje dostopa do interneta ipd.;
- koordinacija knjižnične dejavnosti: sestanek vseh knjižnic iz doline (splošna in šolske), obveščanje šolskih knjižničarjev o novostih v knjižnici, strokovnih novostih, knjižničnem gradivu – letni sestanki, elektronska pošta;
- oskrbo uporabnikov načrtujemo v podobni višini kot v zadnjih letih: 220.000, registriranih izposojenih enot oziroma 110.000 registriranih obiskov, medknjižnična izposoja: 500 enot;
- fizična dostopnost:
 - v Velenju 60 tedenskih ur (5 dni po 11 ur, sobota 5 ur), v poletnem času pa 48 tedenskih ur (2 dneva po 11 ur in 3 dnevi po 7 ur, sobota 5 ur);
 - v Šoštanju 36 tedenskih ur oz. 4 dni po 8 ur, en dan 4 ure, v poletnem času 18 ur;
 - v Šmartnem 4 dni oz. 20 ur, v poletnem času 10 ur.

2. usposabljanje bralcev in bibliopedagoške dejavnosti:

- uvajanje v svet knjig in knjižnice, v pismenost, spoznavanje z uporabnostjo različnega gradiva (branje, poslušanje, gledanje...) ipd., za izven in v sodelovanju z vrtci in šolami: organizirani ogledi, pravljичne ure ipd. V projektu Rastem s knjigo bomo izvedli okoli 40 ur za osnovno in srednješolce;
- usposabljanje uporabnikov za samostojno rabo knjižnice (tedensko 5 ur);
- usposabljanje za uporabo mrežnih servisov in drugo računalniško informacijsko opismenjevanje, razvoj elementov e-knjižnice ...

3. Izobraževanje uporabnikov

Sodobni trendi in avtomatizacija dela so olajšali marsikateri postopek dela v knjižnici. Vendar pa večina uporabnikov še vedno v veliki meri daje prednost osebnemu stiku s knjižničarji, tako pri izposoji, še posebej pa pri svetovanju.

V knjižnici je nenehno izobraževanje uporabnikov zagotovo eden od bistvenih sestavnih elementov bibliotekarskega dela. Izobraževanje se začne že v predšolskem obdobju z bibliopedagoškimi urami in predstavitev knjižnice najmlajšim. Osnovnošolcem in srednješolcem predstavimo knjižnico, program Cobiss, gradivo in dogodke v okviru nacionalnega projekta Rastem s knjigo. V prihodnje bomo skušali izobraževanje odraslih še bolj ciljno usmerjati v uporabo programa Cobiss (podaljšanje, rezervacija gradiva ...) ter samostojno uporabo avtomatizirane izposoje.

Knjižnica v svoje bibliopedagoške dejavnosti vključuje celotno mrežo vrtcev in šol na območju delovanja. Najavljene skupine otrok iz vrtcev popeljemo v pravljíčno sobo, jim predstavimo knjižnico (prilagojeno njihovi starosti). Bibliopedagoško delo se izvaja tudi z ostalimi organiziranimi skupinami (šole, društva, evropski projekti ipd.), ki se odločijo za obisk naše knjižnice. Ponudimo jim voden ogled knjižnice ter predstavimo svoje delovanje.

Knjižnica je na razpolago različnim ciljnim skupinam prebivalstva, od otrok in mladine, do odraslih, upokoencev, brezposelnih, invalidov, starejših občanov, pripadnikov drugih kultur in jezikov. Glede na posamezne interese skupin bomo prilagajali svoje izobraževanje in usposabljanje.

Skozi celoten proces fizične odprtosti knjižnice bomo izvajali usposabljanje uporabnikov za samostojno iskanje informacij o/iz gradivu/a Knjižnice in drugem dostopnem gradivu ter za uporabo vzajemnega kataloga.

V ospredje bomo postavili usposabljanje uporabnikov za uporabo različne IKT opreme in različnih aplikacij, ki jih ponuja knjižnica. Pri tem se je najbolje izkazal individualni pristop, kjer uporabniku pomagamo, da si uredi napravo za določen servis (Moja knjižnica, e-knjige Cobiss Ela, mCobiss, zvočne knjige Audibook ipd.). S tem pristopom bomo tudi nadaljevali v naslednjem letu. Uporabnikom bomo pomagali tudi z informativnimi zloženkami, kot pomoč pri lažjem razumevanju delovanja knjižnice in njenih servisov.

V. NABAVA, OBDELAVA IN PRIPRAVA GRADIVA

Pripravo gradiva predstavljajo:

1. oblikovanje zbirke knjižničnega gradiva

- spremljanje ponudbe na trgu z upoštevanjem povpraševanja po konkretnem gradivu s strani bralcev, oskrba skupin s posebnimi potrebami in manjšinskih skupin ter z medknjižnično izposajo večkrat naročenih naslovov;
- priprava projektnih nakupov v skladu deficitarnih gradiv – kot korektiv deficitarnih gradiv oziroma medletni korektiv nabave v razmerju sklada;
- nadaljevanje načrtnega dopolnjevanja literature v tujih jezikih;
- izločanje gradiva – v letu 2026 bomo v skladu z normativi odpisali najmanj 10 % letnega dotoka gradiva, če se bo le dalo, pa bomo odpisali še več gradiva, da bomo postopoma lahko uvajali preglednejšo postavitev – manj natrpane police, več frontalne postavitve gradiva;
- posebno pozornost bomo posvetili razvoju elektronskih virov, nadaljevali bomo z izposajo e-knjig, povečali število zvočnih knjig in drugega gradiva za osebe, ki pri branju potrebujejo prilagoditve.

2. obdelava gradiva: katalogizacija, inventarizacija, žigosanje, tiskanje in lepljenje nalepk s podatki o gradivu ter RFID zapisom.

3. zaščita gradiva: pred obrabo - ovijanje, restavriranje poškodovanega gradiva (vezave, nadomeščanje poškodovanih etuijev itd.) in zaščita pred krajo (RFID nalepke).

4. priprava gradiva za samodejno vračanje in izposojlo gradiva: lepljenje RFID nalepk, konverzija podatkov.

5. izdelava bibliografskih zapisov

Bibliografske zapise in bibliografije raziskovalcev za zunanje naročnike, kot uslugo, izdelujemo že desetletje predvsem za Muzej Velenje in Festival (enota Galerija) Velenje, več let pa je ta usluga na voljo tudi drugim.

6. nakup gradiva

Splošne strateške usmeritve

- Slediti ciljem in dejavnosti Strateškega načrta Knjižnice Velenje 2023-2027.
- Zagotavljanje novosti založniške produkcije v obsegu, kot ga predvidevajo pogoji za izvajanje knjižnične dejavnosti in/ali standardi ter strokovna priporočila za knjižnično dejavnost.
- Zagotavljanje aktualnosti knjižnične zbirke in pri tem slediti Strokovnim priporočilom in standardov za splošne knjižnice.

Strateški cilji in dejavnosti za leto 2026:

- Povečati raznovrstnost knjižnične zbirke in izvajati izbor ter nakup slovenske založniške produkcije. Uporabnikom je treba nuditi širši nabor neknjižnega gradiva, tako po formatu (fizično, spletni viri), kot tudi po predmetnosti (knjižno, neknjižno) in s tem vse bolj graditi hibridno knjižnično zbirko.
- Zagotoviti optimalno dostopnost knjižničnega gradiva za uporabnike in odzivnost na njihove potrebe. Potrebno je zagotavljanje optimalnega števila izvodov, upoštevati uporabnikove potrebe ter slediti trendom na področju razvoja tehnologije (novi nosilci, digitalna knjižnica).
- Gradnja kakovostne in aktualnosti zbirke, povečevanje letnega odpisa neaktualnega gradiva. Izboljšati je treba prilagajanje zbirke lokalnim skupnostim v krajevnih knjižnicah.
- Z doseženo opremljenostjo gradiva z RFID tehnologijo je v celoti vzpostavljen pogoj po stalnem spremljanju povpraševanja po posameznem gradivu in pravočasnem zaznavanju sprememb v potrebah uporabnikov.
- Redno posodabljanje zbirk s knjižnim in neknjižnim gradivom, izboljšanje upravljanja knjižnične zbirke. Zagotavljanje upravljanja knjižnične zbirke v sozvočju s knjižničnimi vlogami, povečevati odstotek gradiva, prilagojenega knjižničnim vlogam (razvoj predbralne pismenosti, bralne kulture in bralne pismenosti otrok, mladostnikov in odraslih; razvoj knjižničnega informacijskega opismenjevanja; promoviranje bralcev v vključevanje v družbeno skupnost, krepitev razvoja domoznanske dejavnosti).
- Dodajati posebne zbirke in širiti krog uporabnikov. Dopolnjevanje posebne zbirke Lažje berem, ki smo jo osnovali v letu 2022 in čim bolj vključevati tudi uporabnike, ki pri

branju potrebujejo prilagoditve; dopolnjevali bomo posebni zbirki Prva berila in Stripoteko ...

- Omogočanje dostopa do zvočnih in e-knjig: Knjižnica omogoča uporabnikom dostop do novih oblik gradiva, kot so zvočne in elektronske knjige v slovenskem jeziku, s čimer povečujemo svojo dostopnost in prilagodljivost potrebam sodobnega bralca.

Prirast knjižničnega gradiva – načrtovan obseg in dostopnost v letu 2026

Obseg pridobivanja novega knjižničnega gradiva po Zakonu o knjižničarstvu načrtujemo na podlagi števila prebivalcev na območju knjižnice. Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice predvidevajo, da letni prirast knjižničnega gradiva obsega najmanj 250 novih enot na 1.000 prebivalcev, kar bi v prihodnjem letu pomenilo nakup 11.152 enot gradiva.

Na podlagi načrtov financiranja gradiva s strani Ministrstva za kulturo, s strani Mestne občine Velenje, občine Šoštanj in občine Šmartno ob Paki, kjer Knjižnica Velenje izvaja knjižnično dejavnost, za leto 2026 načrtujemo nakup približno 6.222 enot novega knjižničnega gradiva. Tako dosežemo prirast približno 139,48 enote gradiva na 1.000 prebivalcev. Na podlagi Strokovnih priporočil knjižnica pri izboru gradiva načrtuje prirast, ki bo v knjižnični zbirki zagotavljal 50 % naslovov strokovnega in 50 % naslovov leposlovnega gradiva. Prav tako knjižnica pri izboru upošteva potrebe gradiva za otroke in mladino in zanje načrtuje prirast, ki bo v zbirki zagotavljal 30 % naslovov gradiva za otroke in mladino. Upošteva tudi potrebe in želje uporabnikov kakor tudi specifičnost okolja, v katerem opravlja svojo dejavnost.

Dostop do elektronskih virov: Knjižnica Velenje bo v letu 2026 zagotovila dostop do elektronskih virov informacij: uporabnikom knjižnice omogoča spletni dostop do enajstih podatkovnih zbirk in zbirke 3.000 elektronskih časopisov in revij. Posebno pozornost bo posvečala ponudbi e-knjig v sistemu Cobiss Ela in e-zvočnih knjig v sistemu Audibook. Platforme omogočajo knjižnici pri izboru in naročanju e-gradiva sprotno odzivanje na povpraševanje uporabnikov, ki ga spremljamo praktično vsakodnevno. Načrtujemo, da bo v letu 2026 uporabnikom Knjižnice Velenje na voljo približno 4.600 naslovov: približno 3.000 naslovov e-knjig, 1.300 naslovov zvočnih knjig in 300 naslovov filmov.

Serijske publikacije: Knjižnica bo v letu 2026 zagotavljala uporabo približno 210 naslovov serijskih publikacij, ki jih pregledujemo glede na aktualnost in morebitne ustrežnejše nove naslove na trgu.

Prihodki						
Vir	Prebivalci	Znesek	Fin. delež	Delež	Prirast (enote)	Prirast (naslovi)
Skupna načrtovana sredstva občin	44.610	98.500 €			4.283	2.570
<i>Mestna občina Velenje</i>	32.589	70.000 €	0,49	0,731	3.129	1.877
<i>Občina Šoštanj</i>	8.611	22.500 €	0,16	0,193	827	496
<i>Občina Šmartno ob Paki</i>	3.410	6.000 €	0,04	0,076	327	196
Ministrstvo za kulturo		44.610 €	0,31		1.940	1.164
<i>Mestna občina Velenje</i>		32.589 €			1.416	850
<i>Občina Šoštanj</i>		8.611 €			369	221
<i>Občina Šmartno ob Paki</i>		3.410 €			155	93
Skupaj	44.610	143.110 €	1,0	1,0	6.222	3.733

Odhodki			
Namen	Št. naslovov	Št. enot	Znesek
Nakup gradiva za odrasle (70 %)	2.613	4.356	100.177,00 €
Nakup gradiva za mladino (30 %)	1.120	1.867	42.933,00 €
Skupaj	3.733	6.222	143.110,00 €
Namen	Št. naslovov	Št. enot	Znesek
Nakup gradiva stroke (50 %)	1.867	3.111	71.555,00 €
Nakup gradiva leposlovje (50 %)	1.867	3.111	71.555,00 €
Skupaj	3.733	6.222	143.110,00 €
Namen	Št. naslovov	Št. enot	Znesek
Nakup knjižnega gradiva	2.093	4.582	136.110,00 €
Nakup neknjižnega gradiva (Do)	500	500	1.000,00 €
eknjige	1000	1000	3.000,00 €
zknjige	140	140	3.000,00 €
Skupaj	3.733	6.222	143.110,00 €

VI. INFORMATIKA

Program dela za segment informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) bo v naslednjem letu vključeval naslednje ključne aktivnosti:

1. Analiza in načrtovanje

Določiti trenutne potrebe in prihodnje cilje organizacije na področju IKT. Pregled obstoječe infrastrukture in opreme. Analiza potreb uporabnikov in zaposlenih. Identifikacija tehnoloških trendov, ki bi jih lahko uporabili v Knjižnici.

2. Sodelovanje z zunanjimi institucijami

Krepitev partnerstev z zunanjimi institucijami, kot so: IZUM, ARNES, Telemach, Telekom, Mega M, Služba za informatiko MOV).

3. Nabava nove opreme

Modernizacija IKT opreme za izboljšanje učinkovitosti in podporo novim tehnološkim rešitvam. Priprava tehničnih specifikacij in izvedba javnih razpisov/pozivov. Izbor dobaviteljev in nakup nove opreme, vključno z računalniki, drugo IKT opremo in programsko opremo. Implementacija in testiranje nove opreme.

4. Izobraževanje in usposabljanje

Zagotoviti, da so zaposleni seznanjeni z novimi tehnologijami in sposobni učinkovito uporabljati novo IKT opremo. Organizacija internih delavnic in usposabljanj za uporabnike in zaposlene. Spremljanje in evalvacija učinkovitosti usposabljanja.

5. Vrednotenje in nadaljnje izboljšave

Kontinuirano izboljševanje IKT podpore v knjižnici. Redno spremljanje in vrednotenje učinkovitosti nove opreme in infrastrukture. Pridobivanje povratnih informacij od uporabnikov in zaposlenih. Načrtovanje nadaljnjih izboljšav na podlagi pridobljenih izkušenj in povratnih informacij.

VII. PRIREDITVE/RAZSTAVE/DOGODKI/PROMOCIJA

1. Pristop do prireditev/razstav/dogodkov

Številne prireditve, razstave in dogodki so zagotovo dodana vrednost k osnovni knjižničarski dejavnosti. Predvsem zato, ker je knjižnica stičišče srečevanj in druženja, prireditve pa namenjene izjemno širokemu krogu obiskovalcev.

Generalna usmeritev Knjižnice bo tudi v letu 2026 pri organizaciji in želji po prepoznavnosti/obiskanosti dogodkov/prireditev: en osrednji dogodek v Knjižnici vsak mesec!

V načrtu imamo:

10 – 12 osrednjih/ključnih prireditev v Mestni knjižnici Velenje

4 osrednje/ključne prireditve v Mestni knjižnici Šoštanj

3 osrednje/ključne prireditve v Knjižnici Šmartno ob Paki

Ob tem ohranjamo prireditve ob dnevih, ki so za Knjižnico tradicionalno zelo pomembni, jih pa Knjižnica do sedaj ni znala uvrstiti med tiste, ki bi se v lokalni skupnosti uvrščale med »večje« in pomembnejše» dogodke v koledarskem letu. Ob primerni pripravi, kvalitetnem programu in dobri promociji se lahko sčasoma tja zagotovo uvrstijo.

To so zagotovo dnevi:

- 8. 2. Slovenski kulturni praznik (predstavitev knjige lokalnega avtorja)
- 2. 4. Mednarodni dan knjig za otroke (predstava Palčica)
- 23. 4. Dan knjige in avtorskih pravic (Zaključek Bralne značke za odrasle in pogovor z izbranim avtorjem; 2026 bo to Drago Jančar)
- 8. 9. Mednarodni dan pismenosti (pogovor z avtorjem ob začetku Bralne značke z odrasle)
- 20. 11. Dan slovenskih splošnih knjižnic (glasbeno-literarni večer)
- 3. 12. Ta veseli dan kulture (predstavitev knjige ali glasbeno-literarni večer).

Ohranjali bomo že ustaljene prireditve in bibliopedagoško dejavnost v Knjižnici, se bomo pa med letom odločali o pogostosti dogodkov in ustreznosti/privlačnosti konkretno pripravljenih vsebin.

2. Prireditve v Mestni knjižnici Velenje

Prireditve za otroke in mladostnike

Pikina bralna značka (od septembra do konca avgusta, v sodelovanju s partnerskimi knjižnicami)

Noč knjige za najstnike v aprilu (tema 2026: lutke, gostja ventrilokvistka in igralka Lucija Čirović)

Malha dobrih zgodb: družinsko branje, skozi vse leto

Zabavne srede (julij in avgust)

Otroške ustvarjalne delavnice in pravljичne ustvarjalnice

Pravljичne ure

Pravljичna angleščina

Pravljичna joga

Rastem s knjigo (nacionalni projekt): projekt uvajanja učencev osnovnih in srednjih šol v knjižnico, vsi sedmošolci ter dijaki 1. letnikov srednjih šol

IzBERI avanturo s cool knjigo (bralna srečanja za najstnike)

Cool knjiga z vami na počitnicah

Uganka meseca: namenjena posebej nižji in posebej višji stopnji osnovne šole

Zimski in poletni počitniški kviz

Poletje na travniku (v sodelovanju s Festivalom Velenje)

Sejem rabljenih igrač Klic iz omare: v sodelovanju z Rotary klubom Velenje

Filmoljubci: filmska srečanja za najstnike

Filmska značka za najstnike

Mesec pisanja z roko v januarju

Projekt Športajmo in berimo (v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka, Olimpijskim komitejem Slovenije in Gimnazijo Velenje)

Lego robotika z Rokom Žebovcem

Vrečke poletnega branja, bralni paketi ob različnih priložnostih

Lahko branje (v sodelovanju s CVIU)

Prireditve za odrasle

Predstavitve novih knjig domačih avtorjev

Odprtje razstav

Potopisni večeri

Domoznanske prireditve ("Šaleški razgledi v živo", ciklus domoznanskih predavanj avtorjev člankov v Šaleških razgledih):

Predavanja s področja zdravja in kakovosti življenja, različne teme: občasno

Pravljичni večer za odrasle (v sodelovanju s partnerskimi knjižnicami)

Bralna značka za odrasle (od 8. 9. do 23. 4.): dva dogodka z gosti

Moč branja: bralni krožek za odrasle

Sončni žarek: spletni bralni klub

Branje je potovanje: bralni krožek za priseljence (po dogovoru z Ljudsko univerzo Velenje)

Poezija v glasbi: glasbeno-literarni večer na prostem

Beri z nami pod krošnjami

Literarno-glasbeni dogodek na Visti

Bralne urice: branje in pogovori z oskrbovanci Doma za varstvo odraslih Velenje

Bralna čajanka: branje in pogovori z oskrbovanci Centra starejših Zimzelen Topolšica

Rdeči baloni: mednarodni dan redkih bolezni (29. 2.)- pohod iz knjižnice po Velenju

Knjižni sejem

Božiček za en dan: sodelovanje v humanitarnem projektu

Srečanja Rodoslovne skupine Velenje
Srečanja Gobarskega društva Marauh Velenje
Vrečke poletnega branja, bralni paketi ob različnih priložnostih
Medgeneracijska druženja
Tihi bralni klub
Sodelovanja z različnimi društvi
Lahko branje za bistri um

Razstavišča v knjižnici

V matični knjižnici imamo šest stalnih in eno občasno razstavišče (Osrednje razstavišče, Sončna stena, Otroški oddelek, Steklena dvojčka, Mladinska soba, Domoznansko razstavišče, Promenada), vsa bomo napolnili s kakovostnimi vsebinami, prav tako bomo občasno gostili priložnostne razstave. Sodelovali bomo z Vrtcem Velenje, osnovnimi in srednjimi šolami ter ostalimi zavodi in društvi, Univerzo za III. življenjsko obdobje in posamezniki.

- Osrednje razstavišče je namenjeno predvsem knjižničnim razstavam o avtorjih, knjigah in predstavitvi lokalnih društev.
- Sončna stena je namenjena predstavitev zavodov, društev in posameznikov.
- Domoznansko razstavišče: predstavitev domoznanskih tem, avtorjev in društev.
- Otroški oddelek: predstavitev ustvarjalnosti otrok in vzgojiteljic Vrtca Velenje.
- Mladinska soba: predstavitev in ustvarjalnost OŠ in SŠ z mentorji.
- Steklena dvojčka: mesečna predstavitev bralcev oz. uporabnikov knjižnice.
- Promenadno razstavišče (velike samostoječe razstave).

Publikacije, mediji, promocija

- Obveščanje uporabnikov (mesečna zloženka, vabila, objave v medijih Naš čas, Radio Velenje, VTV, List občine Šoštanj, ŠOP, objave na spletni strani, družbenih omrežjih).
- Knjižne novosti (Redna tedenska rubrika v tedniku Naš čas in na spletu).
- Založniški projekti (Šaleški razgledi, Droben list).
- Knjižnica na Velenjski plaži, Kampu Velenje in knjigobežnice po krajevnih skupnostih.

3. Prireditve v Mestni knjižnici Šoštanj

Prireditve za otroke in mladostnike

Pikina bralna značka
Četrtekova peta
Pravljična joga
Počitniška Lego robotika
Mesečne tematske izposojne razstave
Vrečke poletnega branja, bralni paketi
Rastem s knjigo (nacionalni projekt)
Zimski in poletni počitniški kviz
Razstave v sodelovanju z Vrtcem Šoštanj

Prireditve za odrasle

Predstavitve novih knjig domačih avtorjev
Potopisni večeri

Domoznanske prireditve
Bralna značka za odrasle
Knjižni sejem
Vrečke poletnega branja, bralni paketi ob različnih priložnostih
Om Ni joga
Božiček za en dan: sodelovanje v humanitarnem projektu

4. Prireditve v Knjižnici Šmartno ob Paki

Sočutna točka v knjižnici

- Sočutna točka - namenjena vsem, ki se soočajo s procesom umiranja in žalovanja ter v tem težkem obdobju potrebujejo kakršnokoli informacijo ali podporo.
- V sodelovanju s Slovenskim društvom Hospic – Območni odbor Velenje bi v knjižnici uvedli sočutno točko. Predlog: vsak prvi torek v mesecu, prisotna gospa Jasna Zorec iz društva.
- Od januarja do aprila, od oktobra do decembra.

Pridite v Šmarški konec, da skupaj pogledamo v pravljичni lonec

- V sodelovanju z Mladinskim centrom Šmartno ob Paki.
- Medgeneracijsko druženje
- April/maj/november – sobotno dopoldansko druženje za družine – pravljичni sprehod po kraju.

Literarni večeri / predstavitev knjig

- 2. februar 2026: Mojca Rudolf
- Dogodek ob 8. februarju (v sodelovanju z JSKD Velenje)

O Šmarčanih malo drugače

- 2 dogodka na leto - pomlad/jesen

Pravljična joga za otroke

- 1x na mesec, od oktobra do maja

Projekt Lahko branje za bistri um

- Medgeneracijsko srečanje
- April/maj 2026

Zbornik 770 ŠoP

- Izid zbornika 11. 11. 2026
- Priprava prispevka o Knjižnici Šmartno ob Paki

5. Vsebinski opis dejavnosti in projektov

Posebno pozornost namenjamo projektom spodbujanja bralne kulture in projektom za otroke in mladostnike. Otroci in mladi so naša velika skrb, zato vedno znova iščemo poti, da se jim kar

najbolj približamo. V ta namen pripravljamo nove projekte, ki jih ustvarjamo sami ali pa si jih kot dobro prakso izposodimo v drugih knjižnicah.

Knjižnične razstave

V knjižnici načrtujemo pripravo številnih tematskih razstav. Tudi v prihodnje bomo ponudili ostalim knjižnicam možnost, da si plakate razstav izposodijo in jih razstavijo na svojih razstaviščih. Naša zbirka razstavnih plakatov zajema slovenske pisatelje in pesnike, znane zgodovinske osebnosti, znamenite like iz knjig, obeležujemo različne obletnice ter pripravljamo ostale priložnostne razstave. Poleg razstav na šestih razstaviščih bomo pripravili tudi t. i. izposojne razstave (Vrečke poletnega branja, Čas za knjigo, Zlate hruške).

Za otroke in mlade do 15 let

Bibliopedagoške ure

Namenjene so prvemu stiku otrok s knjižnico in knjigo ter ozaveščanju o pomenu branja. Pri tem izvrstno sodelujemo z velenjskimi vrtci in šolami.

Predšolska bralna značka

V sodelovanju z Vrtcem Velenje in Medobčinsko zvezo prijateljev mladine Velenje sooblikujemo seznam priporočenega gradiva za branje predšolskih otrok, ki sodelujejo v projektu Predšolska bralna značka.

Pravljичne ure in ustvarjalne delavnice

Knjižnica ima dolgoletno tradicijo pripovedovanja pravljic, ki smo jo pred nekaj leti obogatili še s Pravljično angleščino ter s Pravljično jogo, ki pomeni nadgradnjo v smislu podoživljanja zgodb na drugačen, bolj dinamičen način. V letu 2026 bomo klasične ure pravljic nadgradili tudi z občasnim pripovedovanjem v obliki kamišibaja.

Pikina bralna značka

Projekt, ki je zaživel, ko je bilo Velenje partner v programu EPK 2012. V njem sodelujejo posamezniki ter skupine osnovnih šol in vrtcev. Prav tako so se projektu pridružile splošne knjižnice iz Maribora, Ptuja, Ormoža, Lenarta, Mozirja, Slovenj Gradca ter Črnomlja.

Uganka meseca

Vsak mesec bomo tudi v prihodnje pripravljali knjižni kviz za otroke, ki se nanaša bodisi na knjižne junake bodisi na vsebino izbranih knjig.

Projekt Rastem s knjigo

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture. Z njim skušamo osnovnošolce in srednješolce motivirati za branje mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter jih spodbuditi k obiskovanju splošnih knjižnic.

Filmska značka

Filmska značka za mladino ponuja seznam kakovostnih igranih, animiranih in dokumentarnih filmov na DVD-jih, katere si mladi izposodijo in ogledajo doma.

Cool knjiga

V prihodnjem letu nadaljujemo z bralnim krožkom, ki smo ga že letos poimenovali Cool knjiga je moj lajf, v katerem beremo in razmišljamo o štirih aktualnih temah: o življenju čez mejo, odraščanju, skrivnostih življenja in o življenju v stripu.

Filmoljubci

Vsak gledalec na svoj način razume, občuti in doživlja film. Film nas v prvi vrsti sprosti in zabava, toda hkrati nas ne pusti ravnodušne. To pa je tudi nekaj več, ko film spodbudi naše razmišljanje. Za ljubitelje kakovostnih filmov izvajamo v knjižnici redna mesečna srečanja.

Noč knjige za najstnike

S projektom želimo v knjižnico povabiti ciljno skupino, ki sicer statistično v knjižnico najmanj zahaja. Knjižnico najstnikom predstavimo na zanimiv način, večer in noč pa sooblikujejo delno tudi sami. V letu 2026 načrtujemo v sklopu dogodka tudi t. i. bralni flash mob, skupno desetminutno branje pred knjižnico.

Športajmo in berimo

V sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka, Olimpijskim komitejem Slovenije ter Gimnazijo Velenje bomo tudi v prihodnje organizirali projekt Športajmo in berimo. Gre za nacionalni medresorski program za spodbujanje branja med mladimi športniki in športnicami.

Za odrasle

Pomen branja

Predstavitev pomena branja staršem predšolskih otrok. Načrtujemo v sodelovanju z Vrtcem Velenje.

Bralna značka za odrasle

Projekt, ki smo ga poimenovali Odprimo knjige, traja vsako leto od mednarodnega dneva pismenosti, 8. septembra, do mednarodnega dneva knjig in avtorskih pravic, 23. aprila.

Moč branja

Namen bralnega krožka je, poleg spoznavanja sveta literature, vključevanje ljudi v javno življenje, še posebej tistih, ki se težje vključujejo in širijo svojo socialno mrežo.

Spletni bralni klub Sončni žarek

Z bralnim klubom želimo nadgraditi sodelovanje s pogovori o izbranih knjigah. Stkati skušamo vez tudi s tistimi bralci, ki iz kakršnega koli razloga ne morejo/ne želijo priti do knjižnice.

Bralne urice in Bralne čajanke

Knjižnica izvaja Bralne urice v Domu starejših občanov Velenje, Bralne čajanke pa v Centru starejših Zimzelen Topolšica. Namenjene so stanovalcem doma, ki težko berejo in jim je knjiga iz zdravstvenih razlogov težje dostopna. Skupno branje in pogovor pa pogloblja tudi medsebojne odnose, nas ohranja duševno sveže in omogoča kvalitetnejše preživljanje prostega časa.

Beri z nami na velenjski plaži

Namen srečanja, ki ga knjižnica pripravi v poletnih mesecih, je približati knjižnico in branje izven prostorov same knjižnične stavbe. Srečanja so sicer različna: običajno so gosti domači

pisatelji ali pesniki, ki predstavijo soje delo, lahko določimo temo in obiskovalci prebirajo iz svojih knjig. Sproščeno srečanje pa običajno zaključimo z glasbenim vložkom.

Pravljlični večer za odrasle

V sodelovanju z Mariborsko knjižnico in partnerskimi knjižnicami po Sloveniji, vsako leto pripravimo Pravljlični večer za odrasle, kjer so predstavljene predvsem slovenske in tuje ljudske pravljice, zgodbe, basni in pripovedke. V sezoni 2025/2026 se bomo v pripovedovanje vključili še bolj aktivno, saj bo sodelavka gostovala na pravljličnih večerih šestih knjižnic.

Portal Dobre knjige

Spletni portal o dobrih knjigah pripravljajo knjižničarji slovenskih splošnih knjižnic. Poleg različnih žanrov in zbirk knjig ter člankov in prispevkov o branju, si lahko uporabniki spletnega portala ogledajo tudi podatke o aktualnih bralnih klubih ter bralnih projektih.

Družinsko branje

Malha dobrih zgodb

V Knjižnici Velenje spodbujamo družinsko branje, saj se zavedamo, kako pomemben je zgodnji stik otroka s knjigo. Za vse družine, ki želijo s svojimi otroki kakovostno, igrivo in poučno preživljati prosti čas, smo pripravili majhne nahrbtnike, ki smo jih nostalgичno poimenovali malhe. Vanje smo skrili zanimive knjige, za katere verjamemo, da jih bodo starši, stari starši, starejši bratje in sestre z veseljem prebirali mlajšim članom družine, skupaj ustvarjali, se o prebranem pogovarjali in predvsem skupaj preživljali prosti čas.

6. Novo v letu 2026

Pop up pravljlični studio

V februarju v času od 9. do 13. 2. bo na otroškem oddelku potekal zanimiv kulturni projekt za mlajše otroke v sodelovanju s Pravljličnim studiom pod vodstvom Špele Frlic. Načrtuje se koordinacija, organizacija in izvedba.

Berimo s Tačkami pomagačkami – R.E.A.D.

Reading Education Assistance Dogs je svojstven program, ki pomaga otrokom izboljšati bralne in komunikacijske sposobnosti s pomočjo posebne metode: otrok bere psu. Pes v programu R.E.A.D. je izšolan terapevtski pes, ki skupaj s svojim vodnikom obiskuje šole, knjižnice in ostale ustanove, kot poslušalec otrok, ki berejo.

Vodič po knjižnici v lahkem branju

S CVIU Velenje bomo pripravili vodič po knjižnici v lahko berljivi obliki, ki bo primeren za vse, ki težje berejo in se tudi težje znajdejo v prostoru.

Tihi bralni klub

Tihi bralni klub je namenjen vsem, ki si želijo umika od sodobnega načina življenja ter sproščenega branja v družbi. Udeleženci se zberejo na skupni lokaciji, vsak s svojo knjigo, in berejo v tišini. Brez razprav, brez obveznosti – le čas zase in za knjige, v tihem, a povezanem vzdušju. Po branju je možnost za neformalno izmenjavo vtisov, a to ni pogoj – vsak si izkušnjo oblikuje po svoje.

Zbirka Že berem in pišem

Zbirka je namenjena vzpodbujanju in podpori pri opismenjevanju in je v pomoč tudi staršem in strokovnim delavcem pri izboru gradiva za otroke.

Srečanje za nosečnice in mamice na porodniškem dopustu

Mesečna srečanja s strokovnim vodenjem in različnimi vsebinami.

Obletnice, ki so povezane s knjigo:

Pozornost bomo z dogodki in razstavami posvetili pomembnim obletnicam: Ivan Cankar – 150 let od rojstva; Dragotin Kette – 150 let od rojstva; leto 2026 bo leto Srečka Kosovela – 100 let od rojstva, leto 2026 bo leto Zofke Kveder – 100 let od rojstva

7. Posebni projekti

Projekt Lahko branje za bistri um

(april 2025 - september 2026).

Projekt »Lahko branje za bistri um« si prizadeva za celosten pristop k aktivnemu staranju, krepitvi duševnega zdravja in preprečevanju kognitivnega upada. Poleg spodbujanja miselne prožnosti želimo udeležencem ponuditi občutek pripadnosti ter utrjevati vezi med generacijami. Poudarjamo tudi ozaveščanje o trajnostnem razvoju in varovanju okolja, kot pomembnem delu našega skupnega življenjskega prostora.

Z inovativnimi kognitivnimi delavnicami in delavnicami lahkega branja projekt »Lahko branje za bistri um« prinaša nove priložnosti za osebe nad 65. letom starosti. Z medgeneracijskim sodelovanjem in povezovanjem lokalnih skupnosti si prizadevamo zmanjšati tveganje za demenco ter okrepiti socialno vključenost starejših. Ob zaključku projekta bomo izdali knjigo lahkega branja, nastalo po željah udeležencev.

Projekt vključuje 60 delavnic – 30 delavnic kognitivnega treninga in 30 delavnic lahkega branja, organiziranih v dveh skupinah (Topolšica in Velenje). Namenjen je spodbujanju in ohranjanju kognitivnih sposobnosti starejših ter lažjemu razumevanju besedil, zlasti za osebe z demenco ali drugimi izzivi.

Projekt »Lahko branje za bistri um« poteka v okviru intervencije LEADER in jo sofinancira Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Načrtovane aktivnosti:

- WORLD CAFE srečanja: Dve začetni srečanja, kjer bodo starejši izrazili želje o vsebini knjige lahkega branja.
- Raziskava in priprava priročnika
- Vzpostavitev testne skupine: Skupno 30 oseb, ki bodo sodelovale v delavnicah in testiranjih. • Izvedba delavnic: Skupno 60 delavnic (30 kognitivnih, 30 lahkega branja) v dveh skupinah.
- Medgeneracijski dogodki.
- Priprava in tisk knjige lahkega branja: Knjiga bo prilagojena željam starejših in bo izdana v 500 izvodih.
- Zaključni dogodek: Predstavitev rezultatov, priročnika in knjige.

Pričakovani rezultati

- Izvedenih bo 60 delavnic v dveh skupinah.
- V program bo vključenih 30 oseb starejših od 65 let.
- Organiziranih bo 10 medgeneracijskih dogodkov.
- Izdali bomo 500 izvodov knjige lahkega branja.

- Pripravili bomo priročnik s praktičnimi vajami.
- Izvedli bomo 3 testne analize napredka udeležencev.
- Projekt bo prispeval k večji socialni vključenosti in zmanjšanju stigme staranja.

Partnerji v projektu Vodilni partner: Zavod Aktivna starost so.p. Partnerji: Deos d.o.o. PE Zimzelen Topolšica Knjižnica Velenje PE Šmartno ob Paki

Projekt Spletne bralne skupnosti

Dobre zgodbe so tiste, ki nas vsem raznolikostim navkljub povežejo. Gradijo vsakega od nas in vsako lokalno ter celotno globalno skupnost. Vsakdo lahko najde dober vzrok za voljo in pot do knjige v kateri od naših bralnih skupnosti: Cool knjiga, Moč branja, Sočni žarek in DomoZnanci. Gre za implementacijo nove storitve s področja književne vzgoje splošnih knjižnic ter programsko aplikacijo, ki smo jo za ta namen razvili. Čez celo leto bomo pripravljali video posnetke s priporočili knjižnih naslovov za posamezne ciljne skupine.

Posebna zbirka Lažje berem

Nadgradnja posebne zbirke Lažje berem, ki jo je knjižnica oblikovala v letu 2022. V sklopu zbirke je postavljenih šest skupin: zvočne knjige, znakovni jezik, brajica, disleksija, večji tisk in lahko branje. V prihodnje želimo zbirko nadgrajevati in nenehno stopati v korak s tistimi, ki za branje potrebujejo kakršnekoli prilagoditve, bodisi začasne ali trajne. V načrtu je priprava vodnika po knjižnici v lahkem branju.

Bralna značka v lahkem branju

Za vse, ki pri branju potrebujejo prilagoditve, smo zasnovali poseben seznam knjig v lahko berljivi obliki. Gre za prilagojen način pisanja knjig, kjer se upoštevajo pravila lahkega branja (večji tisk, razmik med vrsticami, vsebinska prilagodljivost ...). Bralno značko v lahkem branju bomo izvajali med novembrom in majem, ko bo, ob mednarodnem dnevu lahkega branja (28. maja), podelitev priznanj vsem sodelujočim.

Demenci prijazna točka

Knjižnica Velenje bo tudi v letu 2026 ostala Demenci prijazna točka (DPT). Namenjena je osebam z demenco, njihovim svojcem ter vsem drugim v lokalni skupnosti, ki zaradi narave dela prihajajo v stik tudi z osebami z demenco. Na demenci prijazni točki lahko poiščejo informacije ter se seznanijo z načini in postopki komuniciranja ter usmerjanja oseb z demenco, ki se izgubijo ter ne najdejo poti domov.

VIII. DOMOZNANSTVO

1. Zbiranje, nabava in bibliografska obdelava ter inventarizacija knjižnega in neknjižnega domoznanskega gradiva

- Zbiranje, evidentiranje in katalogizacija izdaj vseh vrst knjižnega in neknjižnega gradiva.
- Sistematično spremljanje in nabava starejšega gradiva.
- Sistematično zbiranje gradiva in vseh vrst dokumentov Knjižnice Velenje.
- Katalogizacija in izdelava lokalnih oz. vzajemnih zapisov v COBISS.
- Bibliografska obdelava in inventarizaciji aktualnega domoznanskega knjižnega gradiva.
- Poizvedovanje za gradivom v antikvariatih, sejnih, spletnih ponudbah, pri zbirateljih in na zbirateljskih prireditvah.

- Poizvedovanje za starejšim gradivom v zapuščinah posameznikov in prizadevanje za oblikovanje novih rokopisnih, knjižnih ipd. zbirk posamičnih osebnosti iz Šaleške doline.
- Zbiranje osebnih spominov starejših Šalečanov na preteklost.
- Nadaljevanje urejanja vseh domoznanskih zbirk, študijske zbirke (Čo) in zbirke starejših tiskovin (bib), zbirka Prva berila in čitanke (ZPBC).
- Kreiranje bibliografij.

2. Digitalne zbirke

2.1 Digitalizacija aktualnega domoznanskega gradiva (ohranjanje in dostopnost novega domoznanskega gradiva).

- Sprotna digitalizacija vseh novih publikacij, ki se nanašajo na lokalno zgodovino, kulturo in pomembne osebnosti iz tekočega leta.
- Objave digitaliziranega gradiva na spletnih platformah, kot je portal Digidom, dLib, Kamra.
- Priprava objave Vila Mayer za portal Kamra.

2.2 Digitalizacija zgodovinskega in redkega gradiva (zaščita in digitalna predstavitev starejših in redkih domoznanskih materialov).

- Nadaljevanje digitalizacije starejših tiskov, razglednic, video in filmskih gradiv.
- Opremljanje digitaliziranega gradiva z metapodatki in vnos v Digidom.

2.3 Skrb za podatkovno zbirko Digidom

- Ohranjanje in upravljanje lokalne kulturne dediščine.
- Digitalizacija, katalogizacija in dolgoročna hramba lokalnih dokumentov, fotografij, zvočnih posnetkov, video arhivov, rokopisov, časopisov, letopisov, kronik, plakatov in drugih dokumentov.
- Zagotavljanje trajnostne dostopnosti ter dolgoročne konservatorske prakse (metapodatkovni standardi, varnostne kopije, redna migracija formatov).
- Vzpostavitev lokalne digitalne spominske banke, ki omogoča celovit vpogled v zgodovino kraja.
- Raziskovalna in znanstvena podpora.
- Podpora lokalnim zgodovinarjem, študentom, raziskovalcem, medijem in kulturnim institucijam z validiranimi digitalnimi viri.
- Izobraževanje odraslih in digitalna pismenost.
- Uporaba Digidoma kot učnega orodja pri programih neformalnega izobraževanja.
- Povezava z vsebinami trajnostnega razvoja: krepitev kulturne zavesti, lokalne identitete, participacije v skupnosti.
- Kulturni in lokalno zgodovinski programi.
- Razstave (fizične in digitalne), občasni tematski dogodki, obeleževanje obletnic, prikazovanje arhivskih filmov, pogovorni večeri in predstavitve raziskav.
- Sodelovanje s skupnostjo.
- Zbiranje gradiva po principu, da občani prispevajo fotografije oz. druge dokumente.
- Medinstitucionalno sodelovanje s šolami, muzeji, arhivi, društvi, turističnimi organizacijami, občino.
- Zagotavljanje vsebin za lokalne medije, lokalne jubileje, občinske publikacije.
- Promocija lokalne identitete in razvoja turizma.
- Ustvarjanje vsebin za turistične informacije (tematske poti, zgodbe, digitalni vodiči, interaktivni zemljevidi).

- Spletne zgodbe in digitalne razstave, ki krepijo prepoznavnost kraja (sodelovanje s Kamro).
- Podpora trajnostnemu kulturnemu turizmu, ki izhaja iz lokalne zgodovine.
- Dostopnost in odprti dostop.
- Zagotavljanje spletne dostopnosti.
- Spodbujanje odprte znanosti in odprtega dostopa, kjer je to pravno mogoče.

2.4 Prenova Šaleškega biografskega leksikona (ŠBL)

- Prenova spletne strani za uporabnike in prenova administrativnega vmesnika za knjižničarje.
- Promocija spletne strani ŠBL.
- Nadaljevanje vnašanja digitalnih objektov in opremljanje gradiva z metapodatki (do 10 gesel letno).
- Sprotno ažuriranje podatkov (vnos podatka o datumu in kraju smrti in drugih novih podatkov pri geslu).

2.5 Prispevanje k nacionalnim digitalnim platformam in sodelovanje z OOK (širjenje dostopnosti digitaliziranega domoznanskega gradiva).

- Redno prispevanje vsebin za portal Kamra.si.
- Najava digitalizacije ŠOP (glasilo občanov Šmartno ob Paki) v sodelovanju z OOK Celje.

2.6 Sodelovanje z lokalnimi zbiratelji (digitalizacija in promocija domoznanskega gradiva iz Šaleške doline).

- Pridobivanje in digitalizacija gradiva od lokalnih zbirateljev.
- Integracija pridobljenega gradiva v obstoječe digitalne zbirke (Digidom).

3. Domoznanske razstave in prireditve

- Predstavitev avtorskih literarnih, publicističnih in preostalih del avtorjev iz Šaleške doline.
- Šaleški razgledi v živo: ciklus domoznanskih predavanj avtorjev člankov v Šaleških razgledih, ki se bodo zvrstili v Velenju, Šoštanju in Šmartnem ob Paki).
- Manjše razstave na Domoznanskem razstavišču in večje razstave na osrednjem razstavišču Mestne knjižnice Velenje, prav tako razstave v Mestni knjižnici Šoštanj in Knjižnici Šmartno ob Paki (v načrtu razstave: Vila Mayer, Vila Bianca, Markantne ženske iz ŠBL ob osmem marcu, razstava iz zbirke Janeza Osetiča ter priložnostne razstave, ki sovpadajo s pomembnejšimi obletnicami).
- Izdaja kataloga ob razstavah.
- Zasnova periodične publikacije, ki bi izhajala na dve leti in celovito predstavljala razstave, pripravljene v zadnjem dvoletnem obdobju. Publikacija bi služila kot dokumentarni zapis razstavne dejavnosti domoznanskega oddelka knjižnice, obenem pa kot strokovni in promocijski vir, ki utrjuje našo vlogo pri razvoju lokalne kulture, vizualne ustvarjalnosti in dostopnosti kulturne dediščine.

4. Publicistična dejavnost

- Priprava in izid 23. številke Šaleških razgledov (pisanje prispevkov, urednikovanje, lektura in oblikovanje številke).

- Izdaja zbornika o lokalni zgodovini glasbe z delovnim naslovom Zgodbe Velenja 2. del (ljudska, narodnozabavna, klasična glasba, folklor, pevski zbori ipd.).
- Izdaja publikacije o Davorinu Ravljenu.
- Sozaložništvo publikacije Albina Vrabiča Srce in razum v šoli.
- Pisanje gesel Knjižne novosti (Redna tedenska rubrika v tedniku Naš čas in na spletu).
- Pomoč pri ostalih založniških projektih domoznanske narave (denimo Droben list in ostali projekti).

5. Študijska zbirka

(interna oznaka za postavitev gradiva je Čo)

- Nadaljevati z nabavo in obdelavo gradiva.
- Analizirati zastopanost posameznih področij in disciplin, ugotoviti morebitno odsotnost temeljnih del in glede na to nabaviti gradivo.

6. Zbirka starejših tiskovin

(interna oznaka za postavitev gradiva je bib)

Nadaljevati z nabavo predvsem redkih in starejših tiskovin domoznanske narave.

7. Zbirka Prva berila in čitanke

(interna oznaka za postavitev gradiva je ZPBC)

- Sodelovanje v mednarodni organizaciji Readers Primers International (RPI) in Readers Primers Special Interest Group (RP-SIG). Izmenjava biografskih enot.
- Načrtovanje in razvoj kataloga. Izdelati celovit in privlačen katalog, ki bo predstavil zbirko prvih beril. Izbor beril za posebno predstavitev v katalogu (priprava gradiva, oblikovanje in tisk kataloga).
- Prenova spletne strani zbirke. Modernizacija obstoječe spletne strani za boljšo uporabniško izkušnjo in lažji dostop do digitalnih vsebin.
- Promocija kataloga in spletne strani. Informirati javnost o novem katalogu in prenovljeni spletni strani. Priprava tiskovnih sporočil in informativnih materialov za medije.
- Promocija preko socialnih omrežij, novičarskih list in sodelovanje z lokalnimi mediji. Organizacija dogodka za predstavitev kataloga, ki lahko vključuje predavanja o zgodovini beril in pomenu zbirke. Sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami za distribucijo kataloga in spodbujanje obiska spletne strani.
- Zagotoviti, da so zbirka, katalog in spletna stran učinkovito dosegljivi in koristni za ciljno publiko.
- Kontinuirano posodabljanje zbirke in vsebin na spletni strani, da ostane relevantna in zanimiva.

8. Promocija in izobraževanje

- Povečati prepoznavnost digitalnih domoznanskih zbirk in izobraževati javnost o njihovi uporabi.
- Izvajanje bibliopedagoških ur z domoznansko vsebino za šolarje, dijake in ostale, z namenom ozaveščanja o delu na domoznanskem oddelku, prikazom varstva gradiva in informiranju o pomenu varstva (pisne) kulturne dediščine.
- Izvajanje biblio-izobraževalnih ur za spoznavanje digitalnih domoznanskih virov (organizacija delavnic, predavanj in vodstev).
- Promocijske aktivnosti na socialnih omrežjih in lokalnih medijih za širjenje informacij o dostopnih digitalnih zbirkah.

IX. INVESTICIJE, OPREMA, VZDRŽEVANJE

Osnovna naloga v letu 2026 bo vzdrževanje primerno urejenih prostorov, v katerih delujejo vse tri organizacijske enote. Posebej pri objektu Center NOVA je pri tem nemalo težav, saj je po ustanovitvenem odloku Knjižnica Velenje v imenu MO Velenje namreč upravljavec le njenega lastništva v tem objektu.

Občasno so preko leta 2025 potekali razgovori z upravnikom Centra NOVA, ki ga je izbral večinski lastnik objekta glede deleža in višine sredstev za zagotavljanje deleža MO Velenje pri pokrivanju skupnih stroškov objekta in okolice. Ker želi večinski lastnik objekta svoj delež (predrago) prodati, tudi do sedaj ni bilo izkazane prave želje, da bi se objekt celovito investicijsko vzdrževal. Nujno bi bilo treba sanirati hidroizolacijo strehe in teras, ki so nad knjižnico, saj skozi nenehno pronica voda. Upravnika objekta je bilo že večkrat opozorjeno, da opažamo korozijo in nestabilnost pri podestu (etažna lastnina št. 1) Centra NOVA, ki sta povezana s stopnicami in vodita v Knjižnico Velenje in četrto etažo. Sta v zelo slabem stanju in gradbeni strokovnjaki nas opozarjajo, da je že vprašljiva njihova nosilnost. Zato predlagamo, da se čim prej izvede strokovni pregled jeklene konstrukcije z začasno odstranitvijo oblog in se pri tem ugotovi statična zanesljivost konstrukcije. Nihče si najbrž ne želi katastrofe, če bi konstrukcija popustila in se zrušila.

V proračunu MO Velenje so zaenkrat zagotovljena sredstva za menjavo poda na oddelku za odrasle (50.000 evrov) in sredstva za mesečno vzdrževanje prostorov knjižnice in plačilo upravniških stroškov za delež v celotnem objektu. Če bodo zagotovljena (tudi lastna) sredstva bomo pristopili k izvedbi menjave hladilno-ogrevalnih konvektorjev v knjižnici in prenovi pravljíčne sobe.

Z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki se bomo dogovorili za manjša investicijska in vzdrževalna dela v organizacijskih enotah.

X. SODELOVANJE Z LOKALNIMI SKUPNOSTMI IN PARTNERSKIMI ORGANIZACIJAMI

- Preko Društva bibliotekarjev Celje bomo aktivno vključeni v delo Zveze bibliotekarskih društev Slovenije.
- Sodelovanje s Festivalom Velenje, predvsem pri snovanju in organizaciji Pikinega festivala ter vključevanje dejavnosti v času festivala; Poletne kulturne prireditve.
- Zaradi interesa partnerjev bomo z dosedanjimi partnerskimi knjižnicami tudi v sezoni 2025/2026 izvedli Pikino bralno značko. Zaključna prireditev bo na Pikinem festivalu v septembru.
- Prav tako s partnerskimi knjižnicami izvajamo pravljíčne večere za odrasle. Letos jih bomo nadgradili še z obiski drugih knjižnic.
- Sodelovanje z javnimi zavodi in ustanovami v vseh treh občinah.
- Sodelovanje s civilno družbenimi organizacijami (društva, angažirane skupine državljanov).
- Sodelovanje v projektih vsake od treh občin, ki se posredno ali neposredno dotikajo knjige.

XI. FINANČNI NAČRT

V finančnem načrtu predvidevamo uravnoteženo poslovanje prihodkov in odhodkov z upoštevanjem vseh predvidenih kadrovsko-organizacijskih ukrepov in predvidenega nujnega investicijskega vzdrževanja knjižničnih prostorov v vseh treh organizacijskih enotah. Predvidena so sredstva za zamenjavo poda na oddelku za odrasle v matični enoti, v ostalih dveh enotah se bomo sproti dogovarjali za manjša vzdrževalna dela. Letni finančni načrti občin so sicer vsi sprejeti, se bodo pa med letom še zagotovo spreminjali zaradi negotovih razmer pri materialnih stroških in plačah.

Finančni načrt je priloga in sestavni del tega programa.

XII. POVZETEK

Raziskava o vplivu slovenskih splošnih knjižnic, ki je bila opravljena februarja 2025, je dala zelo enostaven rezultat: knjižnica je najbolj obiskana kulturna ustanova!

Splošne knjižnice so namreč prav gotovo najbolj demokratične ustanove, ki sprejmejo in sprejemajo prav vse obiskovalce. Raznovrstno znanje znotraj knjižnic še vedno velja za verodostojno in zaupanja vredno, saj lahko knjižnice predstavljajo kompas, ki kaže pravo pot med poplavo informacij, dostopnih na spletu.

Za leto 2026 za Knjižnico ostajajo v veljavi izhodišča iz preteklih let, še bolj pa bomo postopoma prilagajali naše delovanje potrebam uporabnikov in družbenega okolja. V vseh treh enotah bomo zagotavljali kakovostno in stabilno knjižnično mrežo, ki bo zagotavljala neoviran dostop do knjižnične javne službe ter omogočala vsem ciljnim skupinam prebivalstva enakopraven vstop v knjižnični prostor, dostopanje do knjižničnega gradiva, knjižničnih storitev in informacij.

S skrbno načrtovano nabavno politiko bomo v okviru razpoložljivih finančnih sredstev oblikovali aktualno in pestro knjižnično zbirko ustreznega obsega, ki bo s kakovostno obdelavo gradiva spodbujala tudi učinkovito uporabo zbirke.

Ostajamo pomemben segment v procesih vseživljenjskega učenja za vse skupine prebivalstva s posebno pozornostjo oblikovanja posebnih storitev, ki bodo dosegljive ranljivim skupinam. Delovali bomo kot proaktivna knjižnica, ki svoje cilje zastavi glede na prioritete in potrebe lokalne skupnosti ter lastnih razpoložljivih zmožnosti.

V Knjižnici si bomo prizadevali, da se bodo sicer klasične knjižničarske funkcije še obdržale, vse bolj pa se bodo prepletale z ostalimi družbenimi funkcijami in Knjižnica bo tako postajala še bolj (in vse bolj) središče informacij in mesto srečevanj različnih družbenih skupin. Posodobili bomo tudi svoj pristop k vstopu v pridobivanje koristnih informacij v digitalnem svetu; posebej se bomo posvetili spletni prilagoditvi pridobivanja informacij iz Knjižnice na novih tehničnih nosilcih.

V letu 2026 bomo še učvrstili sodelovanja z različnimi zunanji organizacijami in institucijami (Zdravstveni dom Velenje, Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje, Vrtec Velenje, Šoštanj, Šmartno ob Paki, vse osnovne šole, Šolski center Velenje, društva ...), saj

bomo tako širili mrežo rednih in potencialnih uporabnikov, predvsem pa krepili zavedanje, da je knjižnica tudi vzgojno izobraževalna ustanova.

Vse tri naše enote so notranje zgledno urejene, svetle in prijazne obiskovalcem. V letu 2026 je v načrtu pomembna investicija zamenjave poda na odraslem oddelku matične enote Knjižnice, ki bo povzročila tudi določeno motnjo v delovanju osnovnih funkcij Knjižnice. Potrudili se bomo, da jo bomo izvedli kar se da prijazno do svojih uporabnikov. Želimo si, da bi tudi objekti, v katerih delujemo in njihova okolica bili ustrezno vzdrževani in v ponos lokalnim skupnostim.

Knjižnica v letu 2026 ostaja kulturna, socialna, izobraževalna in informacijska ustanova z jasno vizijo pridobivanja pomembnejše vloge v javnem življenju Šaleške doline in njenih prebivalcev.

Program dela Knjižnice Velenje za leto 2026 je dne, 31. 12. 2025 sprejel direktor javnega zavoda Knjižnica Velenje Drago Martinšek.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "D. Martinšek".